

ד.

וזהו פי' היתר מצטרף לאיסור, שאם אינו מצוה הריהו מצטרף לאיסור. והבי' בזה כמאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע עה"פ (בראשית לב) מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו, כל דבר שיהודי עושה בעולם הזה הוא מנחה שלוחה, או לאדוני או לעשו, או שהוא שולח בזה מנחה להשי"ת, ואם לאו הר"ז להיפך ח"ו, שאין בכלל ענין של היתר אלא או מצוה או עבירה. והרה"ק המגיד ממזריץ' זי"ע אמר, מלאה הארץ קניניך, העולם מלא בענינים שאפשר לקנות בהם את השי"ת. כל דבר מעניני עוה"ז אם יהודי מעלהו להשי"ת הריהו קונה בזה את השי"ת. ועל יהודי לדעת בכל פעולה שהוא עושה שמנחה היא שלוחה, או שזה הולך לסטרא דימינא או לסטרא דשמאלא רח"ל, או שהוא קונה בזה עולמות או שהוא מאבד עי"ז עולמות.

וכתבה התורה את כל החידושים האלו דוקא כאן לגבי נזיר, ע"פ האמור שענין נזירות הוא ההתנערות והפרישות מעניני עוה"ז כנגד התגברות היצר, שבעת שפחו עליו יצרו צריך להתנער לגמרי מהעוה"ז, ולכן נאמרו כאן הענינים של טעם כעיקר והיתר מצטרף לאיסור, ללמד שאין זה נחשב להתנער מן העוה"ז אם טעם אינו כעיקר אצלו ואם אינו יודע שהיתר מצטרף לאיסור. התועלת כנגד פחו עליו יצרו היא רק אם מתנער לגמרי, ובלא הענינים האלו אין זה עדיין נזיר להזיר לה'.

איתא בספה"ק נועם אלימלך לבאר ע"ד העבודה מחלוקת התנאים (פסחים מד:) במד"כ בפרשה וכל משרת ענבים לא ישתה, דלחד ילפינן מהכא טעם כעיקר, ולחד ילפינן דהיתר מצטרף לאיסור, שמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. וטעם כעיקר מרומו על עניני הסתכלות איסור או מחשבות והרהורים רעים, ועליהם נאמר טעם כעיקר שהם כעיקרה של עבירה. והיתר מצטרף לאיסור היינו עניני פרנסה שהיא עיקר מניעת האדם מעבודת ה', שקשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף, ורובם נכשלים חלילה בעסק משא ומתן וכו'. ומרן אדמו"ר בב"א זי"ע הוסיף עוד בפירוש היתר מצטרף לאיסור, ע"ד מאמר הרה"ק רבי זאב מז'בריז' זי"ע דכשם שבלמוד התורה אחז"ל לעולם ילמד אדם תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, כמ"כ יש בעניני עוה"ז להיפך שמתוך לשמה בא שלא לשמה, מתחיל לשמה ואח"כ זה נהיה שלא לשמה, והרי ההיתר מצטרף בסופו של דבר לאיסור.

וי"ל עוד בפ"י היתר מצטרף לאיסור, ע"ד דאיתא בספה"ק ומעין זה כתב בחובת הלבבות (שער עבודת הא' פ"ד), שכל עניני העולם נחלקים לב' חלקים או מצוה או עבירה, ואין שום ענין של היתר,

ברכת כהנים

המצוות אשר קדשנו במצותיו וצונו וכו', ולמה קבעו להזכיר בברכה את קדושתו של אהרן. וגם מה שאומרים לברך את עמו ישראל באהבה, שאם אמנם ברכת כהנים צריכה להיות באהבה, כדאיתא בזה"ק (ח"ג קמז:): כל כהן שהוא לא רחום לעמא או עמא לא רחמין ליה לא יפרוס ידוי לברכא לעמא, אך לכאורה זהו רק דין מדיני המצוה, ומדוע נקבע זאת בנוסח הברכה.

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך ה' וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחנך ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. יש לבאר ענין ברכת כהנים, מהי עצם המשמעות של ברכה, שהמתברך אינו זכאי לדבר מצד עצמו ואעפ"כ מקבלו מכח הברכה. עוד צ"ב נוסח הברכה אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה, שאין אומרים כמו בברכת כל

של הכהנים הוא האהבה שיש ביניהם למתברכים, שהיא המקשרת בין המשפיעים למקבלים, ועל ידה ממשיכים הם את השפע עליון לישראל.

ובמיוחד שייך ענין הברכה בענינים הרוחניים שלמעלה מן הטבע. דהנה תכלית ירידתו של יהודי לעולם שיגיע למדרגה הנשגבה של קירבה ודבקות בהש"ת, וכמש"כ בריש מסלת ישרים, דהתכלית שברא הקב"ה את האדם הוא כדי שיגיע להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, ושמו הש"ת לאדם בין דברים המרחיקים אותו ממנו ית', שכל מה שהאדם עושה מעניני העולם, אם אכילה ושתייה או כל שאר ענינים גשמיים, מרחיקים הם אותו מהמטרה של להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו. וכל התורה והמצוות הם עזר וסיוע שנתן הקב"ה ליהודי שיוכל לעמוד כנגד כל הדברים המרחיקים. אך נוסף על כך נתן הקב"ה ברוב רחמיו על ישראל את ענין ברכת כהנים, שהוא השפע היורד ע"י המשפיע למקבל, שבכל יום יהיה ליהודי ברכה של שפע עליון איך להתקרב אל הש"ת ולהיות דבוק בשכינה. ועל דרך זה מצינו את ענין ההתקשרות לרב שהעמידוהו ע"פ חסידות בשגב המדרגה, כי כאמור כל השפעת שפע עליון הוא דוקא ע"י משפיע ומקבל, וזה מקור הברכה בכל הענינים הצריכים לברכה, ובלי זה אי אפשר להגיע לשום השגה רוחנית, והקשר בין המשפיע למקבל הוא ע"י אהבה. והרה"ק מרוז"ן זי"ע אמר שנתנית מעות לצדיק ענינה לקשר בין הנותן למקבל. ועד"ז צייתה התורה על מתנות כהונה, כי הנתינה מעוררת אהבה ומקשרת בין המשפיע למקבל שזהו מקור הברכה.

וזהו תוכן הברכות. יברכך ה' וישמרך, שהזכירו בחז"ל בזה כמה פירושים, יברכך ה' בענינים הגשמיים ובענינים הרוחניים, ועל וישמרך אחז"ל במדרש שהוא מן המזיקים, היינו דכמו שבענינים גשמיים שייך מזיקין כמ"כ יש מזיקין בענינים רוחניים. וכמו שמצינו לגבי התורה שהיא הדבר הקדוש ביותר ואעפ"כ נאמר עליה בחז"ל (תענית ז.), לזה נעשית סם חיים ולזה נעשית סם מות, שגם בדבר קדוש כ"כ שייך מזיקין. ועל דרך זה מבקשים על הגשם שיהיה לברכה ולא לקללה, שאפי'

ויש לבאר הענין, דהנה הקב"ה ברא את העולם באופן שכל סדר הבריאה הוא ע"י משפיע ומקבל. כמו שיצירת האדם וכל הנבראים הוא ע"י משפיע ומקבל, וגם צמיחת הצומח היא כידוע ע"י משפיע ומקבל, שהגשם והשמש הם בחי' משפיע והארץ מקבלת ועי"ז היא מצמיחה. והקשר בכל הברואים בין המשפיע והמקבל הוא ע"י מדת אהבה, ובכלל הכתוב (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה, שכל בנין העולם הוא ע"י מדת אהבה שעל ידה הקשר בין המשפיע למקבל. וכמו בענינים הגשמיים כן גם הענינים הרוחניים הם רק ע"י משפיע ומקבל, ואי אפשר לו לאדם לקבל שום השגה רוחנית בלתי ע"י משפיע, והקשר בין המשפיע והמקבל הוא ע"י אהבה. וזהו ענין המשכת הברכה, שבאמת כל ענין ברכה הוא למעלה מן הטבע, שאם אומרים יברכך ה' וישמרך הרי מדובר בענינים שצריכים בהם לברכה, בענינים על טבעיים, ומברכים שהברכה תשמור אותך, כי כח הברכה הוא השפעת שפע עליון באמצעות משפיע ומקבל, שע"י המשפיע נשפע שפע עליון על טבעי למתברך. ומצינו כבר את ענין הברכה אצל האבות הק', ברכת אברהם ליצחק, וברכת יצחק ליעקב, וברכת יעקב לבניו. וזה מד"כ בברכת יצחק ליעקב ועשה לי מטעמים ואח"כ כתיב גשה נא ושקה לי בני, והיינו שיעורר אהבה אליו, שבכדי להמשיך ברכה צריך שתהא אהבה בין המשפיע למקבל, שהאהבה היא המקשרת ביניהם.

וכמו שבאופן פרטי צריכים למשפיע ומקבל בכל ענין בבריאה ובכל עניני עבודת ה', כך בכללות ישראל עשה הקב"ה בחי' משפיע הוא אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, וקדושתו של אהרן נובעת ממדת האהבה שלו המקשרת בין המשפיע למקבלים. וזהו ענין ברכת כהנים שנתן הקב"ה לישראל, להמשיך שפע הברכה ע"י המשפיע למקבלים. ולכן אומרים בברכה אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, כי זהו מקור כח הברכה של הכהנים, שקדושתו של אהרן שהוא המשפיע לכלל ישראל נמשכה לבניו אחריו ומכח זה הם מברכים את ישראל. ומטעם זה נזכר ענין באהבה בברכה, מפני שיסוד כל כח הברכה

הגשם שהוא מקור הברכה, שכל הברכות שבתורה אמורות על גשם שהוא הברכה הגדולה ביותר, שייך שיהיה ח"ו לקללה. וכך בתורה ובכל עניני עבודה אם מתערבות בהם כוונות לא טובות הרי לזה נעשית סם חיים ולזה ח"ו להיפך. וכלפי ענין זה צריך מאד לברכה שישמרך מן המזיקין, ובכח השפע עליון של ברכת כהנים יורד ע"י המשפיע למקבל שמירה בכל הענינים הצריכים שמירה שישמרך מן המזיקין.

יאר ה' פניו אליך ויחנך, יש לפרש ע"ד מאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע, במיתי לי נהורא ותחפי לכון בהתא (פיוט אקדמות), בעת שמאיר ליהודי נוכח הוא לראות שכל עניני עוה"ז על תאוותיו ותשוקותיו המה חושך ואינם כלום. כי נשמת ישראל היא מעולם התענוג וכאשר יהודי אינו רואה אלקות ואינו מרגיש תענוג דקדושה, מתגברים עליו התאוות ומבקש תענוגים חומרניים שפלים. ובמיתי לי נהורא אז תחפי לכון בהתא, כי התענוג הגדול ביותר מכל התענוגים שבעולם הוא כאשר יהודי מרגיש שהוא קשור להשי"ת.

ועל ישא ה' פניו אליך מפרש במדרש שיעביר כעסו ממך. שצריך לברכה גדולה מאד שהקב"ה לא יהיה בכעס על ישראל. והוא כמו שמקשה שם במדרש והלא כבר נאמר אשר לא ישא פנים, אלא הב' בזה ע"פ האמור שע"י ברכת כהנים ממשיכים את הברכה שישא ה' פניו אליך, שיעביר כעסו ממך אף כאשר באמת ע"פ הסדר צריך לכעוס, שהוא ענין על טבעי שממשיכים אותו ע"י הברכה שבאמצעותה יורד שפע למעלה מן הטבע מהמשפיע למקבל. וכאמור שברכת כהנים היא מתנה שנתן הקב"ה לעמו, כדי שיהודי יוכל לשמור על הדבקות בה' ולהחזיק מעמד בכל הענינים הצריכים ברכה, כי כל בנין הבריאה הוא ע"י משפיע ומקבל, וכך גם הענינים הרוחניים הגבוהים ביותר נמשכים רק ע"י משפיע ומקבל.

וי"ל עוד באומרו ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, שלום ענינו אהבה, ועצם מדת האהבה היא כח מופלא ומפתח לכל הענינים שלמעלה מן הטבע. וע"ד שאחז"ל (בר"ר נה,ח) אהבה מקלקלת את השורה, וכתוב (משלי י) ועל כל פשעים תכסה אהבה, וחז"ל אמרו שהעושה תשובה מאהבה זדונות נעשין לו כזכות. ובכלל זה הוא ענין אהבה ושלום בין ישראל, שואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה להגיע למדרגות העילאיות בעבודת ה', וכמו שאמרו צדיקים שהדרך להגיע לאהבת ה' היא ע"י אהבת ישראל. וזהו פי' ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, שאמנם ע"פ הטבע לא ישא פנים, אך יש דרך שלמעלה מן הטבע ע"י המדה של אהבה ושלום שיש בישראל, שע"י מעוררים אהבת ה' למעלה מן הטבע שישא ה' פניו אליך.

ועוד נכלל בזה ע"פ מד"א בתורת אבות, שאם יהודי מקבל באהבה את הנהגת השי"ת בכל אופן שמתנהג עמו, אזי מדה כנגד מדה גם הקב"ה מקבל הנהגתו איך שמתנהג. וזהו פי' ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, דבמדרש מתרץ שכשאינן ישראל עושין רצונו של מקום אז לא ישא פנים, וכשישראל עושין רצון המקום ישא ה' פניו אליך, וי"ל דמרומו בעושי רצונו של מקום, היינו שיהודי מקבל באהבה את הנהגת הבורא, וזה כח הפותח בפניו את כל השערים שלמעלה מן הטבע וישא ה' פניו אליך.

ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, ופירש"י ואני אברכם לישראל ואסכים עם הכהנים. ושמו את שמי, שמו של הקב"ה נקרא שלום, וע"י אהבה ושלום מעוררים וממשיכים שהקב"ה יסכים עם הברכה, ואני אברכם. היפך השלום מעורר דינים, ואהבה ושלום מעוררים אהבה וברכה למעלה מן הטבע במדרגות הגבוהות ביותר, וזאת ממשיכים ע"י ברכת הכהנים.

גדול השלום

(במד"ר יא,ז) גדול השלום שאין חותם כל התפלה

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ובמדרש